

POSUDOK

k žiadosti Doc. PhDr. Martina Hetényiho, PhD o vymenovanie za profesora v odbore história

Doc. PhDr. Martin Hetényi, PhD. dlhodobo vyvíja bohaté aktivity v troch základných segmentoch činnosti vysokoškolského učiteľa, a to v tvorivej vedecko-výskumnej činnosti, v pedagogickej a vedecko-výchovnej činnosti a v organizačnej a projektovej činnosti. Práve splnenie určitých kritérií v troch uvedených segmentoch aktivít je základným predpokladom pre konanie na vymenúvanie profesorov. Vedecko-výskumná a publikačná činnosť inauguranta sa už od vysokoškolského štúdia, ktoré ukončil v roku 2002, postupne vyvíjala v troch základných smeroch. Prvým boli špecifické problémy vývoja Slovenskej republiky 1939 – 1945, druhým dejiny Nitry a priľahlého regiónu a tretím kultúrny odkaz vierozvestcov Cyrila a Metoda. Martin Hetényi sa v prvej dekáde po roku 2000 zaradil do skupiny mladých nastupujúcich historikov, ktorí sa pokúšali v novom svetle odpovedať na otázky kontroverzného vývoja samostatnej Slovenskej republiky 1939 – 1945 a jej autoritárskeho, neskôr totalitného, režimu. Mladí historici riešili danú problematiku z rôznych hľadísk. Inaugurant si však z množstva problémov vybral témy, ktoré dovedty patrili k najmenej frekventovaným. Konkrétne išlo o postavenie a osudy maďarskej menšiny, respektíve jej politickej reprezentácie, na území samostatného Slovenska v sledovanom období a o pomery na novom slovensko-maďarskom pomedzí po Viedenskej arbitráži a odstúpení južných území Maďarsku. Keďže uvedené témy boli dovedty predovšetkým objektom výskumu maďarských historikov, M. Hetényi ich uchopením zo slovenského pohľadu mal možnosť koncipovať priekopnícke práce. Práve sledovaná problematika sa stala obsahom jeho dvoch samostatných vedeckých monografií *Slovensko-maďarské pomedzie v rokoch 1938 – 1945 (Nitra 2008)* a *(Zjednotená) maďarská strana na Slovensku 1939 – 1945. (Nitra 2011)*. Dvomi samostatným vedeckými monografiami zároveň splnil základné kritérium pre konanie na vymenúvanie profesorov vo vedecko-výskumnej oblasti. Autor ďalej spracoval predmetné témy z rôznych uhlov pohľadu vo viacerých čiastkových prácach. Súčasťou tejto produkcie je jedna kapitola v zahraničí, ako aj štúdie v zahraničí. Inaugurant zároveň do značnej miery prekročil základné kritérium dvoch monografií, a to v ďalšej oblasti jeho vedeckého výskumu, ktorou sú dejiny Nitry a priľahlého regiónu. Spolu s ďalšími tromi historikmi z FF UKF Nitra skoncipovali monografiu, kde problematiku vývoja Slovenskej republiky 1939 – 1945 zhodnotili cez prizmu vývoja nitrianskeho regiónu vo vzťahu k centru moci. Publikáciu uverejnili v anglickom jazyku v prestížnom vydavateľstve Peter Lang pod názvom *The City and Region Against the Backdrop of Totalitarianism. Images from the Life in the Slovak Republic (1939 – 1945), illustrated by the City of Nitra and its Surroundings (Berlin 2018)*. M. Hetényi spracoval prostredníctvom pomerov v nitrianskom regióne aj problematiku postavenia maďarskej menšiny v rokoch 1939-1944 v štúdiu uverejnenej v časopise evidovanom v databázach CCC (Historický časopis, roč. 55, 2007, č. 3). Tematiku nitrianskeho regiónu autor zhodnotil v rôznych polohách aj v iných vedeckých štúdiách a v odborných publikáciách. Formou vedeckých štúdií doma a v zahraničí, ako a formou odborných textov a publikácií je v diele inauguranta zhodnotená aj tretia kľúčová tematika jeho vedecko-výskumnej činnosti kultúrny odkaz vierozvestcov Cyrila a Metoda. Jedna štúdia z danej oblasti výskumu vyšla v zahraničnom časopise evidovanom v databázach Web of Science a Scopus. O celkovej kvalite produkcie M. Hetényiho svedčí množstvo ohlasov a viaceré ocenenia. Súčasťou vedeckých aktivít bola aktívna účasť na početných vedeckých podujatiach doma a v zahraničí, z ktorých niektoré M. Hetényi sám organizoval, ako aj posudky na

vedecké monografie, vedecké projekty a iné aktivity. Vedecké výsledky dosiahnuté vo všetkých troch hlavných smeroch výskumu zároveň dokázal pretaviť do podoby učebných pomôcok, teda vysokoškolských skrípt, rôznych učebných a didaktických textov a iných pomôcok, či už v publikovanej alebo elektronickej forme.

M. Hetényi výsledkami svojej vedeckej činnosti splnil a vo viacerých smerov výrazne prekročil kvantitatívne kritéria pre konanie na vymenúvanie profesorov. Konkrétne predložil tri vedecké monografie (dve autorské a jednu v spoluautorstve), 5 vysokoškolských skrípt a učebných textov, 29 štúdií vo vedeckých časopisoch, z toho 9 evidovaných v databázach ISI WOK a Scopus a 44 prác v recenzovaných publikáciách. Celkovo predložil 64 pôvodných vedeckých prác kategórie „A“, ako aj 11 knižných a iných odborných prác. Na vedecké práce zaznamenal vysoký počet 352 ohlasov, z toho 51 evidovaných v databázach ISI Wok a Scopus.

M. Hetényi má za sebou veľmi bohatú pedagogickú a vedecko-výchovnú činnosť. Pozíciu vysokoškolského učiteľa na FF UKF v Nitre zastáva už 15 rokov. Od udelenia titulu docent absolvoval osem rokov pedagogickej praxe. Vzhľadom na široké spektrum vedeckého výskumu má možnosť v obsahu prednášok tvorivo prepájať dejiny Slovenska a svetové dejiny stredoveku s najnovším dejinami 20. storočia. Počas pedagogického pôsobenia na Katedre politológie a európskych štúdií a na Katedre histórie FF UKF v študijných odboroch politológia a história prednášal na prvom, druhom a neskôr aj na treťom stupni štúdia celkom 19 učebných predmetov. Okrem základných proseminárov to boli napríklad dejiny Slovenska, svetové dejiny, osobitne politické dejiny Slovenska, politické dejiny Európy od 18. až do 20. storočia, politické dejiny USA, dejiny národov a národností, dejiny každodennosti a v neposlednom rade metodológia a metodika historickej vedy. M. Hetényi osobne zaviedol alebo sa podieľal na vypracovaní obsahovej náplne viacerých predmetov v študijných programoch História a učiteľstvo histórie v kombináciách na všetkých troch stupňoch štúdia v dennej aj externej forme. Celkom išlo až o 18 predmetov. Osobne zaviedol v roku 2015 v magisterskom študijnom programe predmety *Slovenské dejiny 3*, *Všeobecné dejiny 3*, *Dejiny národov a národnostných menšín* a v rámci doktorandského štúdia predmet *Metodológia a metodika historickej vedy*. V súčasnosti pôsobí ako hlavný garant študijného programu: žurnalistika – história, 1. stupeň (denná a externá forma) a zároveň ako spolugarant študijného programu: slovenské dejiny, 3. stupeň (denná a externá forma) a tiež v odbore habilitačného konania a inauguračného konania v odbore história. Ako už bolo uvedené, mal tiež veľký podiel na tvorbe učebných textov a pedagogických pomôcok. Konkrétne možno uviesť vysokoškolské skríptá na témy: *Nitra a okolie v rokoch 1939 – 1945*; *Po stopách sv. Cyrila a Metoda*; *Slovania a Byzancia v rannom stredoveku*; *Európa v stredoveku*. Bol napríklad aj autorom pomôcok v podobe multimediálnych databáz prameňov k problematike dejín Slovanov vo včasnom stredoveku, k stredovekým dejinám Európy a iných pomôcok. V rámci pedagogickej a vedecko-výchovnej činnosti viedol celkom 26 úspešne obhájených bakalárskych a magisterských prác a tri obhájené dizertačné práce v rámci doktorandského štúdia. Jeden doktorand ešte pokračuje v štúdiu po dizertačnej skúške. Zároveň bol oponentom viacerých dizertačných a jednej habilitačnej práce. Celkovo možno konštatovať, že aj v oblasti pedagogickej činnosti M. Hetényi výrazne prekročil kritéria pre konanie na vymenúvanie profesorov.

Vo sfére vedecko-organizačnej a projektovej činnosti patrí medzi najväčšie zásluhy inauguranta M. Hetényiho rozvoj vedecko-výskumných a personálnych vzťahov FF UKF Nitra so zahraničnými pracoviskami zameranými na kultúrny a historický odkaz Cyrila a Metoda, ako aj dejiny Slovanov a slavistiku. Išlo najmä o pracoviská v Česku, Bulharsku, Macedónsku a v Chorvátsku. Uvedené aktivity vyvíjal ako dlhoročný pracovník Ústavu pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda FF UKF Nitra. Jeho bohatú činnosť na zahraničných vedeckých pracoviskách dokladajú početné zahraničné stáže, prednáškové, študijné a výskumné pobyty. V rokoch 2001 – 2020 absolvoval 19 zahraničných pobytov v Česku, Nemecku, Belgicku, Maďarsku, Ukrajine, Chorvátsku, Bulharsku, Macedónsku a v Grécku. Zároveň svoju vedecko-výskumnú činnosť rozvíjal a organizoval v rámci výskumných projektov rôznych domácich a zahraničných agentúr. Najvýznamnejšie boli

projekty, ktoré M. Hetényi sám inicioval a kde vystupoval ako zodpovedný riešiteľ. Išlo najmä o medzinárodný projekt v rámci vedecko-technickej spolupráce ČR a SR pod názvom: *Po stopách sv. Cyrila a Metoda v slovenskej a českej bibliografii pred rokom 1945*, realizovaná v rokoch 2012 – 2013. Projekt bol pokračovaním staršieho medzinárodného projektu s rovnakým zameraním z rokov 2010 – 2011, kde M. Hetényi vystupoval ako jeden z riešiteľov. V pozícii riešiteľa sa zúčastnil aj medzinárodného projektu v rámci Vyšegrádskeho fondu, kde participovali vedecké pracoviská zo Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska a ktorého cieľom bol archívny a časopisecký výskum k problematike života a politických aktivít Jánoša Esterházyho. Inaugurant sa dlhodobo zúčastňuje aj na riešení projektov agentúr Vega, Kega a APVV. Na pôde agentúry Vega viedol dva trojročné projekty, zamerané na význam kultúrneho dedičstva Veľkej Moravy a na charakteristiku župného zriadenia na Slovensku v rokoch 1939 – 1945. V rámci agentúry Kega bol zodpovedným riešiteľom projektu s cieľom tvorby učebných textov k dejinám kultúrnej, osvetovej a sociálnej politiky na Slovensku v 20. storočí. Okrem toho sa ako riešiteľ zúčastnil na plnení ďalších štyroch projektov Kega, piatich projektov Vega a troch väčších projektov agentúry APVV. Väčšina tém predmetných projektov korešpondovala s vedecko-výskumnou a pedagogickou činnosťou M. Hetényiho. Prínosné sú aj projekty na základe podpôr a dotácií od zahraničných inštitúcií, rezortných ministerstiev a od regionálnych samospráv. Išlo celkom o 19 projektov, kde M. Hetényi vystupoval v pozícii zodpovedného riešiteľa alebo riešiteľa a ktoré s týkali predovšetkým cyrilo-metodejskej tradície a dejín nitrianskeho regiónu.

Vedecká a pedagogická činnosť M. Hetényiho bola ocenená zvolením do vedeckých rád, redakčných rád časopisov, orgánov FF UKF Nitra a stal sa členom početných profesijných organizácií. Je napríklad členom redakčných rád troch domácich a vedeckej rady jedného zahraničného časopisu. Bol zvolený za podpredsedu Vedeckej rady FF UKF Nitra, podpredsedu Odborovej komisie pre ŠP slovenské dejiny a predsedu Edičnej komisie FF UKF Nitra. Pôsobí ako člen ôsmich profesijných spoločností a komisií historikov v siedmich krajinách a je tiež členom Rady vysokých škôl SR.

Po komplexnom zhodnotení vedecko-výskumnej, pedagogickej a projektovej činnosti Doc. PhDr. Martina Hetényiho, PhD. môžem konštatovať, že spĺňa a vo väčšine smerov aj ďaleko prekračuje požiadavky na získanie vedecko-pedagogickej hodnosti profesora na Filozofickej fakulte UKF v Nitre. Preto odporúčam inauguračnej komisii, aby Doc. PhDr. Martinovi Hetényimu, PhD. umožnila inauguračné konanie a udelila mu titul univerzitného profesora.

V Bratislave 8. marca 2021

PhDr. Ľudovít Hallon, DrSc.
Historický ústav SAV Bratislava